

ISSN 2616-7255

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov Eurasian
National University

ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР. ФИЛОСОФИЯ. ДІНТАНУ сериясы
HISTORICAL SCIENCES. PHILOSOPHY. RELIGION Series
Серия ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ. ФИЛОСОФИЯ. РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

3 (124)/2018

1995 жылдан бастап шығады
Founded in 1995
Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады
Published 4 times a year
Выходит 4 раза в год

Астана, 2018
Astana, 2018

Бас редакторы
тар.ғ.д., проф., академик, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының вице-президенті
Сыдықов Е.Б. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (философия)	Есім Ғ. , философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бас редактордың орынбасары (тарих)	Мусабалина Г.Т. , тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бас редактордың орынбасары (тарих)	Сарсембина К.К. , тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Бас редактордың орынбасары (дінтану)	Тышхан К. , философ.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Әбділдин Ж.М.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Алпысбес М.А.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Артықбаев Ж.О.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Әбділәшімұлы Д.	PhD, проф. (Қытай Халық Республикасы)
Әбдуқап Қара	тар.ғ.д., проф. (Түркия)
Бөзжигитова М.М.	философ.ғ.к. (Қазақстан)
Бороффка Николаус	PhD (Германия)
Буканова Р.Г.	тар.ғ.д., проф. (Ресей)
Бурбаев Т.К.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Васильев Д.В.	тар.ғ.д., доцент (Ресей)
Джампенсова Ж.М.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Дүкенбаева З.О.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ерменбаева Г.К.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жақиянов Т.Ж.	с.ғ.к. (Қазақстан)
Жеребцов И.Л.	тар.ғ.д. (Ресей)
Ибадуллаева З.О.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Иманжүсіп Р.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Исмагамбетова З.Н.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Каженова Г.Т.	тар.ғ.к. (Қазақстан)
Камарова Р.И.	философ.ғ.к. (Қазақстан)
Ковальская С.И.	тар.ғ.д. (Қазақстан)
Кумеков Б.Е.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Құрманалиева А.Д.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Любичанковский С.В.	тар.ғ.д., проф. (Ресей)
Медеуова К.А.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Муминов А.К.	тар.ғ.д., проф. (Түркия)
Мусағалиева А.С.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Мустафина Р.М.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нұрышева Г.Ж.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Педрачки М.	PhD д-ры, доцент (Польша)
Пианчолла Николо	PhD д-ры (Гонконг)
Рахимбекова А.Ж.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Рысқалиев Т.Х.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Садықов Т.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Самашев З.С.	тар.ғ.д. (Қазақстан)
Сапарғалиева С.Ж.	философ.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Сарқулова М.С.	философ.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Сейтказина К.О.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тапиров А.Д.	тар.ғ.д. (Ресей)
Таймағамбетов Ж.Қ.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ташағыл А.	проф. (Түркия)
Умитқалиев У.У.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Хабдулина М.К.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Чарлз Уиллер	философ.ғ.д., проф. (АҚШ)
Шаповал Ю.В.	философ.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Шаяхметов Н.У.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Шемшек Ахмед	философ.ғ.д., проф. (Түркия)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қ.Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31-432)

E-mail: vest_hist@enu.kz

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Д.С. Байтлесова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. **ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР, ФИЛОСОФИЯ, ДІНТАНУ сериясы**
Меншіктеуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
27.03.18 ж. № 16994-Ж -тіркеу куәлігі
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 20 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: (7172)709-500 (ішкі

Editor-in-Chief

Doctor of Historical Sc., Professor, Academician, Vice-President of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan
Sydykov Ye.B. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yessim G., Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Mussabalina G.T., Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Sarsembina K.K., Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Tyshkhan K., Can. of Philosophy (Kazakhstan)
Editorial board

Abdildin Zh.M.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Alpysbes M.A.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Artykbayev Zh.O.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Abdilashimuly D.	PhD, Prof. (China)
Abduakap Kara	Doctor of Historical Sc., Prof. (Turkey)
Bozzhigitova M.M.	Doctor of Philosophy (Kazakhstan)
Boroffka Nikolaus	PhD (Germany)
Bukanova R.G.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Russia)
Burbayev T.K.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Charles Wheeler	Doctor of Philosophy, Prof. (USA)
Dzhampeisova Zh.M.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Dukenbayeva Z.O.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Ermenbayeva G.K.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Ibadullayeva Z.O.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Imanzhusip R.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Ismagambetova Z.N.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Kazhenova G.T.	Can. of Historical Sc. (Kazakhstan)
Kamarova R.I.	Can. of Philosophy (Kazakhstan)
Khabdulina M.K.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Kovalskaya S.I.	Doctor of Historical Sc. (Kazakhstan)
Kumekov B.E.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Kurmanaliyeva A.D.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Lyubichankovskiy S.V.	Doctor of Historical Sc., Prof.(Russia)
Medeuov K.A.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Muminov A.K.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Turkey)
Musagaliyeva A.S.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Mustafina R.M.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Nurysheva G.Zh.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Pedracka M.	PhD, Assoc.Prof.(Poland)
Piancolla Nicolo	PhD (Hong Kong)
Rakhimbekova A.Zh.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Ryskaliyev T.Kh.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Sadykov T.	Doctor of Historical Sc. , Prof. (Kazakhstan)
Samashev Z.S.	Doctor of Historical Sc. (Kazakhstan)
Sapargaliyeva S.Zh.	Can. of Philosophy, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Sarkulova M.S.	Can. of Philosophy, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Seytkazina K.O.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Shapoval Yu.V.	Doctor of Philosophy, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Shayakhmetov N.U.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Shemshek Akhmed	Doctor of Philosophy, Prof. (Turkey)
Taitrov A.D.	Doctor of Historical Sc. (Russia)
Taymagambetov Zh.K.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Tashagyl A.	Prof. (Turkey)
Umitkaliyev U.U.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Vasilyev D.V.	Doctor of Historical Sc., Assoc.Prof. (Russia)
Zhakiyanov T.Zh.	Can. of Sociological Sc. (Kazakhstan)
Zherebtsov I.L.	Doctor of Historical Sc. (Russia)

*Editorial address:*2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31432)
E-mail: vest_hist@enu.kz

Responsible secretary, computer layout:
D.S. Baytlessova

Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Historical Sciences. Philosophy. Religion Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
Registered by the Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration number 16994-Ж from 27.03.18
Periodicity: 4 times a year
Circulation: 20 copies
Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31-432)

Главный редактор
д.и.н., проф., академик, вице-президент Национальной академии наук Республики Казахстан
Сыдыков Е.Б. (Казахстан)

Зам. главного редактора (философия)	Есім Ғарифолла, д.философ.н., проф. (Казахстан)
Зам. главного редактора (история)	Мусабалина Г.Т., д.и.н., проф. (Казахстан)
Зам. главного редактора (история)	Сарсембина К.К., к.и.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора (религиоведение)	Тышхан К., к.философ.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдильдин Ж.М.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Абдилашимулы Д.	PhD, проф. (Китайская Народная Республика)
Абдукап Кар	д.и.н., проф. (Турция)
Алтысбес М.А.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Артыкбаев Ж.О.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Божигитова М.М	д.философ.н. (Казахстан)
Бороффка Николаус	PhD (Германия)
Буканова Р.Г.	д.и.н., проф. (Россия)
Бурбаев Т.К.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Васильев Д.В.	д.и.н., доцент (Россия)
Джамписова Ж.М.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Дукенбаева З.О.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Ерменбаева Г.К.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Жакиянов Т.Ж.	к.с.н. (Казахстан)
Жеребцов И.Л.	д.и.н. (Россия)
Ибадуллаева З.О.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Иманжусип Р.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Исмагамбетова З.Н.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Каженова Г.Т.	к.и.н. (Казахстан)
Камарова Р.И.	к.философ.н. (Казахстан)
Ковальская С.И.	д.и.н. (Казахстан)
Кумеков Б.Е.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Курманалиева А.Д.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Любичанковский С.В.	д.и.н., проф. (Россия)
Медеуова К.А.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Муминов А.К.	д.и.н., проф. (Турция)
Мусагалиева А.С.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Мустафина Р.М.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Нурьшева Г.Ж.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Педрачки М.	PhD, доцент (Польша)
Пианчолла Николо	PhD (Гонконг)
Рахимбекова А.Ж.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Рыскалиев Т.Х.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Садыков Т.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Самашев З.С.	д.и.н. (Казахстан)
Сапаргалиева С.Ж.	к.философ.н., доцент (Казахстан)
Саркулова М.С.	к.философ.н., доцент (Казахстан)
Сейтказина К.О.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Таиров А.Д.	д.и.н. (Россия)
Таймагамбетов Ж.К.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Ташагыл А.	проф. (Турция)
Умиткалиев У.У.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Хабдулина М.К.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Чарлз Уиллер	д.философ.н., проф. (США)
Шаповал Ю.В.	д.философ.н., доцент (Казахстан)
Шаяхметов Н.У.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Шемшек Ахмед	д.философ.н., проф. (Турция)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31-432)
E-mail: vest_hist@enu.kz

Ответственный секретарь, компьютерная верстка
Д.С. Байтлесова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. **Серия: Исторические науки. Философия. Религиоведение**
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрировано Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан. Регистрационный номер 16994-Ж от 27.03.18.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 20 экземпляров
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172)709-500 (вн.31-432)

МАЗМҰНЫ
ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР

Қазақстанның жаңа тарихы

Ерменбаева Г.К. Орынбор қазақтарының салық жүйесінің өзгеруі: ясақ салығынан түтін салығына дейін..... 8

Каримова Е. XIX ғасырдың екінші жартысы – XX ғ. басындағы Қазақстандағы серіктестік бірлестіктердің қалыптасуы мен дамуының кейбір мәселелері туралы..... 16

Қазіргі Қазақстан тарихы

Алпысбес М.А., Ергалиева Д.С. Шығыс Түркістанда қазіргі этномәдени үдерістер дамуының тарихи аспектілері..... 24

Каженова Г.Т. Қазақстандық католиктер қауымдарының дінге қарсы кеңестік режим 31

Сайлаубаева Н.Е. «Қазақ», «Сарыарқа» басылымдары ұлт руханиятының жаршысы..... 44

Сантаева К.Т. Дәстүрлі шаруашылық мәселелері: «Қазақ» газеті беттерінде..... 51

Отандық және шетелдік тарихнама

Әлжаппарова Б.Қ. Шетелдік және отандық тарихнамасындағы 1932-1933 жылдардағы қазақстандық қасіреттің мәнді жағдайлары..... 57

Қушенова Ғ.И. Тарихи идея тарихнамалық бағыт ретінде..... 64

Мусаходжаева С.Қ. Қазақ КСР-ның мемлекеттік гимні/әнұраны: ұжымдық шығармашылықтың және авторлықтың тарихы..... 70

Этнография және этнология

Сәрсембина Қ.Қ., Искаков Қ.А. Қазақ халқының дүниетанымындағы ас беру дәстүрі..... 81

CONTENTS

Historical sciences

New history of Kazakhstan

Yermenbayeva G.K. Transformation of the taxation system of the Kazakhs of the Orenburg department: from yasak to kubitka tax..... 8

Karimova A.E. On some aspects of the formation and development of cooperative associations in Kazakhstan in the second half of the XIX - early XX centuries..... 16

Modern history of Kazakhstan

Alpysbes M.A., Yergaliyeva D.S. Historical aspects on development of the modern ethno cultural process in Eastern Turkestan..... 24

Kazhenova G.T. The religious life of the Catholic communities of Kazakhstan in the conditions of the anti-religious policy of the Soviet regime..... 31

Sailaubayeva N.E. The newspaper “Kazakh”, “Saryarka” Vestnik nacionalnog duhovnstvo..... 44

Santayeva K.T. The problems of the traditional economy on the pages of the newspaper “Kazakh”..... 51

Domestic and foreign historiography

Alzhapparova B.K. Factors of the Kazakh tragedy in 1932-1933 in foreign and domestic historiography..... 57

Kushenova G. Historical idea as a historiographical direction..... 64

Musahojaeva S.K. National Anthem of the Kazakh SSR: history of collective creativity and authorship.... 70

Ethnography and Ethnology

Sarsembina K.K., Iskakov K.A. The rite of commemoration «as beru» in the worldview of the Kazakh people..... 81

СОДЕРЖАНИЕ
Исторические науки

Новая история Казахстана

<i>Ерменбаева Г.К.</i> Трансформация налоговой системы казахов Оренбургского ведомства: от ясака к кибиточному налогу.....	8
<i>Каримова А.Е.</i> О некоторых аспектах становления и развития кооперативных объединений в Казахстане во второй половине XIX – начале XX веков.....	16

Современная история Казахстана

<i>Алтысбес М.А., Ергалиева Д.С.</i> Исторические аспекты в развитии современных этнокультурных процессов в Восточном Туркестане.....	24
<i>Каженова Г.Т.</i> Религиозная жизнь католических общин Казахстана в условиях антирелигиозной политики советского режима.....	31
<i>Сайлаубаева Н.Е.</i> Издания «Казах» и «Сарыарка» как вестники национальной духовности.....	44
<i>Сантаева К.Т.</i> Проблемы традиционного хозяйства на страницах газеты «Қазақ».....	51

Отечественная и зарубежная историография

<i>Альжанпарова Б.К.</i> Факторы казахстанской трагедии 1932-1933 гг. в зарубежной и отечественной историографии.....	57
<i>Кушенова Г.И.</i> Историческая идея как историографическое направление.....	64
<i>Мусаходжаева С.К.</i> Государственный Гимн Казахской ССР: история коллективного творчества и авторства.....	70

Этнография и этнология

<i>Сарсембина К.К., Искаков К.А.</i> Обряд поминовения «ас беру» в мировоззрении казахского народа.....	81
---	----

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы – № 3 (124)/2018, 64-69 б.
Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University – № 3 (124)/2018, 64- 69 pp.
<http://bulhistphaa.enu.kz/>; E-mail: vest_hist@enu.kz

ХТАМР 03.01.07.

Ғ.И.Кушенова

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Астана
(E-mail: jamal-i@mail.ru)

Тарихи идея тарихнамалық бағыт ретінде

Аннотация XX ғасырдың алғашқы жартысында-ақ американдық ғылыми ортада қызу пікірталас тудырған «тарихи идея» қазіргі Қазақстан тарихнамасында тың, әрі өзекті тақырыптардың бірін саналады.

Тарихи идея зерттеу тақырыбының жалпы мазмұнын өзін құрастырушы элементтер арқылы береді. Ол идея жүйесіне еніп, оны қарапайым элементтер немесе «бірлік идеялар» (unit-ideas) деп аталатын элементтерге бөлшектейді, топтастырады, жаңа байланыстар орната отырып оның пәнін өзіндік тәсілмен зерделейді.

Тарихи идеяның маңыздылығы нақты идеяның өзі мен идеялар кешенінің үздіксіз байланысы, кейіннен идеяның туындау шарттарына қоса оның кеңістік пен уақытта таралуы, сондай-ақ түрлі мәдени ортада оның қабылдануы мен терістелуін қарастырады. Ол адам идеясының тарихи үрдістегі қалыптасуы мен сақталуын және өзгеруін зерттейтін ғылым саласы болып табылады.

Түйін сөздер. Тарихи идея, тарихнамалық бағыт, отан тарихы

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7255-2018-124-3-64-69>

Кіріспе. Әлемдік тарихтың көрнекті өкілдерінің бірі – Марк Блоктың «тарих – кезеңдердегі адам туралы ғылым», - деп айтқанындай, қоғам дамуының заманауи шарттарына үйлесімділік танытуда тарихи тәжірибеге қажеттіліктің туындайтыны сөзсіз. Тарих нақты, әрі қарапайым тарихи фактілермен жұмыс істейтін ғылым саласы ретінде қабылданғанымен, ол І-дүниежүзілік соғыс жылдарында методологиялық дағдарысқа ұшырады. Зерттеушілердің пікірінше мұнда Альберт Эйнштейннің «Салыстырмалы теориясы» және өзге ғылым салаларындағы жаңа ашылулар тарихи танымның негізгі принциптерін қайта қарастыруға түрткі болды [1].

Мақсаты мен міндеттері: Тарихи идеяны отандық тарихтың тарихнамалық бағыты ретінде қарастыру мәселесі мақаланың мақсаты болып табылады. Соған байланысты мынадай басты міндеттер қойылады: 1) зерттеу тақырыбының тарихын қарастыру; 2) зерттеу тақырыбының отандық тарихнамадағы ғылыми маңызын ашып көрсету.

Зерттеу әдістері: зерттеу тақырыбының мазмұнын ашу мақсатында тарихилық және объективтілік принциптері негізге алына отырып, салыстырмалы-тарихи әдіс, логикалық талдау әдісі, проблемалық мерзімдемелік, ретроспективті және перспективтілік секілді әдістер кешені қолданылды.

Тарихы: XX ғасырда көрнекті ойшылдар – Бенедетто Кроче мен Робин Джордж Коллингвудтың көзқарастары өзге әріптестерімен салыстырғанда ерекше мәнге ие болды. Олар тарихи үдерісті «рухтың» даму тарихы ретінде қарастырды. Британ тарихшысы, философ Р.Дж.Коллингвуд өзінің «Идея тарихы Автобиография» атты еңбегінде «барлық тарих – ойлау тарихы» деген қорытынды жасады. Ғалым мұны саяси тарих ол саяси ойлар деген сөз. Яғни саяси тарихты зерттеушілер саяси теорияларды емес, белгілі бір саясатты жасаумен, оны жүзеге асыру жоспарымен, оны өмірде қолданысқа өткізумен шұғылданатын адамдардың ойларын зерттеумен айналысады, - деп түсіндіреді. Ғалым өз ойын жинақтап: «әскери тарихты алсақ, ызғарлы суық пен қатты борандағы жүрістер мен өлімші жараланғандардың жағдайлары емес, әскери жоспарлардың сипаттамасы, контр жоспарлар, стратегиялар мен тактика туралы ойлар, ең соңы қатардағы жауынгердің соғыс туралы ойлары қарастырылады» [2, 385-386], - дейді.

Итальяндық тарихшы, философ Б.Кроче зерттеушілік өмірін позитивист ретінде бастай отырып, соңында гегельдік «абсолюттік рухқа» тіреледі. Өзінің «Тарихнама тарихы мен теориясы» атты еңбегінде тарих пен философияның органикалық байланысын қарастырады, тарихнамалық теориядан бастап әрбір дәуірдегі «ойлаудың» дамуына тоқталады. Ғалым оқиғаның себебін сыртқы факторлардан емес, ойлау үрдісінің өзінен іздейді. Халықтың рухани дамуының сабақтастығын,

жалғастығын айқындауға тырысып, тарихты өткен мен қазіргінің арасындағы органикалық байланыс ретінде танытады. Өзінің тарихи таным методологиясының негізгі постулаттарын аталмыш еңбегінде қарастырып, оны «абсолюттік тарихилық», - деп атайды [3]. Осы екі ғалымның көзқарастарына тоқталсақ, әрине екі пікірдің түйісетін жері – философиялық ықпалды аңғаруға болады.

XIX ғасырдың соңы - XX ғасырдың басындағы саяси билік қазақ жерінде жаңашыл көзқарастардың қалыптасып дамуына кедергі жасауға тырысты. Алдымен ұлттық ағарту қозғалысы – жәдитшілік (арап сөзі «джадидия» - جديديّة, яғни «жаңашылдық»), кейіннен алашорда өкілдері де саяси билікке төтеп бере алмады.

Жәдитшілік қозғалысының негізгі мақсаты – сауатсыздыққа, қоғамның өзге де артта қалушылығына қарсы күрес болатын. Ол Орта Азияда Түркістан, Бұхара әмірлігін, сондай-ақ Хиуа хандығын қамтыды. Қозғалыс өкілдері діннің, шариғаттың негіздерін сақтай отырып, сол кезеңнің талабына сай бейімделгіштік таныту арқылы ұлттық мәселелерде еуропалық мәдениеттің қажетті тұстарын қолдану секілді өзіндік көзқарасты ұстанды. Қозғалыстың негізгі идеясы ұлттық интеллектуалдық элита мен жергілікті билеушілердің және прогресивті көзқарастағы мұсылман діні өкілдерінің арасында қолдау тапты. Жәдитшілік өкілдері қозғалыс территориясында мектептер мен кітапханалар, баспаханалар т.б. ашуды мақсат тұтты.

Жәдитшілік қозғалыстың сәтсіз тәмамдалғанына қарамастан оның идеясы ұлттық сананың оянуына түрткі болды.

Алаш зиялыларына келсек, олар жергілікті халықтың ұлттық сана-сезімін мемлекеттілік деңгейге көтерді. Идеясы – халықтың бірлігі болды. Негізгі мақсаты – мемлекеттің өзін-өзі басқару жүйесін қалыптастыру, халықтың құқығын қорғау, әлемнің озық тәжірибелерін қолдану арқылы қазақ қоғамын жетілдіру т.б. болды [4].

Осы орайда айта кететін болсақ, алаш қайраткерлері – Ә.Бөкейханов, А.Байтұрсынов, М.Дулатов, Қ.Кемеңгеров, Ж.Досмұхамедов, Х.Досмұхамедов, М.Жұмабаев, Ж.Аймауытов т.б. Түркістан ұлттық элитасы шоғырындағы М.Тынышпаев, С.Лапин, М.Бехбуди, Мұнауар Қари, М.Шоқай, Н.Төрекұлов, Т.Рысқұлов, С.Асфендияров, С.Қожанов, т.б. қайраткерлер мен олардың еңбектері идея тарихының құнды деректік қорын құрайды. Ал XX ғ. алғашқы ширегінде ұлт зиялыларының мақалалары жарық көрген қазақ тілді «Қазақ» (Орынбор), «Сарыарқа» (Семей), «Бірлік туы», «Сана», «Ақ жол», «Шолпан» (Ташкент), өзбек тіліндегі «Улұғ Туркистон», «Кенгаш», «Хуршит», «Наджот», «Турон», «Тарракий», «Ойна» т.б. басылымдары аталмыш деректік қорды толықтыра түседі [5].

Қазақстан тәуелсіздігін алғаннан кейін қайтадан зерттеушілік ойдың жандануы байқалды. А.Байтұрсынов айтып өткендей: «Өзінің тарихын жоғалтқан жұрт, өзінің тарихын ұмытқан ел, қайда жүріп, қайда тұрғандығын, не істеп не қойғандығын білмейді, келешекте басына қандай күн туатынына көзі жетпейді. Бір халық өзінің тарихын білмесе, бір ел өзінің тарихын жоғалтса, оның артынан өзі де жоғалуға ыңғайлы болып тұрады» [6].

Бұл кезеңде деректемелік негіздер кеңейе түсіп, ғылыми шаралар жиі ұйымдастырылды, мәселелі еңбектер, энциклопедиялық сөздіктер, құжаттық-деректі басылымдар, алашордашылардың шығармалар жинақтары жарық көре бастады. Қазіргі тарихнамадағы жаңа бағыттардың бірі – «идея тарихы» мәселелері ғылыми айналымға ене бастады.

Өзірге аталмыш бағыт отандық ғылыми айналымда тарихнамалық бағыт ретінде қарастырыла қойған жоқ. Методологиясы қалыптасты деп айтудан аулақпыз. Дегенмен тарихи идеяны талдайтын «бірлік идеяларды» байқау қиын емес.

Мұнда «тарихи идеяның» тарихнамалық бағыт ретінде шығу тарихы, қалыптасуы мен зерттеу алаңы және аталмыш ұғымның ғылыми айналымға енуі жөнінде сұрақтардың туындауы орынды құбылыс. Біз оны отандық тарихта жаңа тарихнамалық бағыт ретінде қарастырғанымызбен, ол шетелдік ғылыми ортада XX ғасырдың алғашқы жартысында-ақ айналымға енген болатын.

Мұнда ескеретін жағдайлардың бірі тарихнамада «интеллектуалды тарих» немесе «тарихи идея» ма деген пікірталастар бар.

«Интеллектуалды тарих» – түрлі идеялар бойынша үгіт-насихат жүргізген, оларды қызу талқылаған «адамдардың тарихы» ретінде түсінуге болады. «Тарихи идея» – адамдардың идеясының тарихи үрдістегі қалыптасуы, сақталуы мен өзгеруі туралы ғылым болып табылады. Бұл мәселе румын ғалымы Иоанн Биристің мақаласында да қарастырылады [7].

Жалпы «тарихи идеяның» пайда болуын АҚШ, Джон Хопкинс университетінің профессоры, философ, тарихшы Артур Онкен Лавджоймен байланыстыралады. Оның өзі «Идея тарихы бойынша журнал» (Journal of the History of Ideas) басылымының алғашқы редакторы болды. Әсіресе «Болудың ұлы шынжыры» (The Great Chain of Being) атты оның іргелі еңбегі ғылымға жаңа серпін тастады [8].

А.О.Лавджой өзінің қызмет жолын өзі өмір сүріп отырған кезеңдегі идеалистік, абсолюттік философиялық жүйеге сыни көзқарас білдірумен бастады. Оның шығармашылығының нақ ортасын идеялар тарихының мәселелері иемденеді. Ғалымның мақсаты – тарихтың динамикасына жету, тарихи дамудың заңдылықтарын тану және тарихтың қозғаушы күштері болатын «бірлік идеяларды» (unit ideas) табу және талдау еді [9, 3]. Яғни ғалым түрлі білімдер мен теориялардың қиын құрылымдарын талдау үшін модуль ретінде қолданылатын және дәуірлерде жүретін «бірлік идеяларды» зерттеуді ұсынды. Бұл тұжырымдама бойынша кез-келген ірі ілім немесе жүйе олардың қарапайым, базистік бөліктері болып табылатын, сондай-ақ жай түсініктен тереңірек жатқан феномен немесе феномендерден тұрады. Ал аталмыш базистік элементтердің түрлілігі мен үйлесімділігі жалпы ілімге кешенді және біртума сипат береді. Тарихтағы идеяның жүрісіне әсері туралы зерттеуші белгілі бір қорытынды шығара алатындай тарихты және трансформацияны қадағалап жинақталмаған жүйені табу және зерттеу, яғни «бірлік идеяларды» тауып, зерттеу қажеттілігін айтады. Ғалымның пікірін жақтаушылар да, сынап терістеуші көзқарастар да болды.

Аталмыш ғалымның тұжырымдамасын сынаған мықты оппонент ретінде «Кембридж мектебін» құрушылардың бірі – Квентин Скиннер аталады. Ол А.О.Лавджойдың «бірлік идеяларын» толықтай терістейді. Пікірталас, қайшылықтар мен шиеленістерді өзіне тән тарихи контекстінде зерттеу қажеттігіне назар аударудың қажеттігіне тоқталады. К.Скиннердің пікірінше идеяны зерттейтін тарихшының міндеті – пікірталас тудырған мәселе мен екі жақтың дәлелдерін немесе жаңа интеллектуалдық мектептердің дамуына әсер еткен факторды табу керек. Олардың мағынасын және мәтінді зерттеушінің көзқарасын түсіну үшін қарастырып отырған тарихи дәуірдің дәлелдеріне толықтай ену керек, сондай-ақ зерттеуші өз ойындағысын түсіндірудегі сөз ерекшелігіне назар аудару қажет, - деп көрсетеді. Бұдан К.Скиннердің ұсынған әдісінде идеяның мағынасы емес, оның тілі және қолданылуы маңыздылық танытқаны аңғарылады [10, 92]. Бұған қарамастан А.О.Лавджойдың методологиясын қолданушылар көп болды.

Жалпы алғанда А.О.Лавджойдың идеясының сол кездегі жаңашылдығы – тарихтағы идеяларды 12 пәнаралық (философия тарихы, ғылым тарихы, фольклор, этнография, тіл тарихы, дін тарихы, әдебиет тарихы, өнер тарихы, экономика тарихы, білім беру тарихы, саяси тарих, әлеуметтік тарих) ұйым ретінде мүшелерге бөле отырып зерттеу болатын.

А.О.Лавджойдың еңбектері 1922-жылдары «Идеялар тарихы клубы», ал 1940-жылдары өзі редакторы болған «Идея тарихы журналы» атты басылымдарда үнемі жарияланды. 1960-жылдары ғалымның еңбектері түрлі талқылаудан өтіп, жаңа тарихнамалық бағыттың бастамасына жол салды.

1970-1980-жылдары менталды тарих пен «антропологиялық бұрылыс» тарихи ойлаудың дамуына белгілі мөлшерде әсер етті; тарихи идеяның таным шеңбері түрлі кезеңдерде және түрлі қоғамдарда көрініс берген идеялар кешенін қамтыды. Сөйтіп жеке тұлғалық және ұжымдық сана-сезім идея тарихының зерттеу аймағына кірді.

Сонымен ХХ ғасырдың алғашқы жартысында тарихи идея ойлардың алуан түрлерін (әдістік ой – философиялық, ғылыми; әдістік емес ой – әдебиет, поэзия, өнер т.б.) зерттейді делінсе, 1960-70-жылдары ол тарихнаманың ернеуінде қалды. Ол жергілікті халықтың мәдениеті мен дәстүрін қарастырмағаны үшін қатты сынға ұшырады. 1980-90-жылдары менталды тарих пен әлеуметтік тарихи идеяның ықпалымен американдық және батыс еуропалық әлеуметтік тарих тарихнамасындағы сыни талдауға сүйене отырып, қайта жаңғырды.

ХХ ғасырдың соңында, яғни 1998 жылы АҚШ, Пенсильвания университетінің социолог профессоры Рэндалл Коллинздың «Философия әлеуметтануы: интеллектуалды өзгерістің жаһандық теориясы» атты еңбегінің жарық көруі тарихи идеяның аясында жүзеге асырылған үлкен оқиға іспеттес. Еңбекте ежелгі дәуірден бастап қазіргі заманға дейінгі грек, эллинистік, қытайдың, үндінің, жапонның, арабтың, еврейдің ойлау дәстүрлеріне тарихи салыстырмалы талдау жасалған. ХХ ғасырдағы француз, ағылшын-американдық философиялық көзқарастар қарастырылған [11].

Тарихи идеяның теориялық-методологиялық ұстанымдарында алдымен нақты идеяның өзі

мен идеялар кешенінің үздіксіз байланысы, ал кейіннен идеяның туындау шарттарына қоса оның кеңістік пен уақытта таралуы, сондай-ақ түрлі мәдени ортада оның қабылдануы мен терістелуі қарастырылады.

Осы орайда айта кететін жайт, саяси тарихпен айналысқан Ранкеден бастап көрнекті ғалымдардың көбі тарихи үдеріске тұтастық пен жалғастық беретін идеялар адамзат тағдырын айқындайтындай ұлтшылдық, мемлекеттілік, конституциялық еркіндік және діни ұғымдарға қатысты идеялар екеніне сенімділік танытты [12, 242].

Нәтиже/талқылау: Тарихи идея интеллектуалды тарих, тарихи философия, әдебиет тарихы, мәдениет тарихымен тығыз байланысты сала болып табылады.

Қазіргі Қазақстан тарихының тарихнамасында тарихи идея тақырыптары өзектілік танытады, әрі сол мәселеде алуан түрлі жобалар жүзеге асырылып жатыр. Ғылыми диссертациялар қорғалып, жеке, ұжымдық еңбектер жарық көруде. Дегенмен кәсіби тарихшы ғалым Х.Әбжанов отандық тарихтың әзірге методологиялық тұрғыдан көп іс жүзеге асыра қоймағандығын атап өтеді. Бұл сондай-ақ қарастырылып отырған «тарихи идеяға» да қатысты жағдай.

Х.Әбжанов отандық тарихтың методологиялық тұрғыдан кешеуілдеп тұрғандығын бірнеше себептермен көрсетеді: 1) отандық тарих ғылымының саяси, экономикалық, қоғамдық топтар мен әлеуметтік қозғалыстардың шын мағынасынан хабарсыз болу; 2) ауыр дағдарысты кезең болғандығы; 3) білікті мамандардың тапшылығы мен технологиялық артта қалушылық т.б. [13].

Кенес билігі ыдырағанға дейін маркстік-лениндік идеология тұрғысынан қарастырып отырған кез-келген тақырып, кеңестік жүйе ыдырай сала алуан түрлілікке көшті. Нақ осы кезеңде кәсіби тарихшылармен қатар әуесқой зерттеушілер де көбейіп кетті. Дегенмен ол кезеңнен 25 жылдан астам уақыт өтті, әлі де отандық тарихнамада ғылыми әдіснамалық пікірталастар толқыны туа қойған жоқ деуге болады. Мұның бәрі отандық тарихта методологиялық зерттеушіліктен гөрі түрлі оқиғаларды зерттеуге ғана талпынысты көрсетеді. Бұл әрине үлкен кемшілікті тұстарымыздың бірі екенін атап өткен жөн. Салыстырмалы түрде айтатын болсақ, тарихнаманың өзі де жас ғылымдардың бірі деп айтуға болады. Мәселен, XVIII ғасырда тарихшылар өз дәуіріне жақын кезеңдерді зерттей бастады. Осы ізденістердің нәтижесінде жинақталған деректердің қоры тарихнамалық заңдылықтардың пайда болуына әкеп соқты. Ал XIX ғасырда тарихи заңдылықтар туралы мәселе көтерілді. Ол өз кезегінде түрлі көзқарастар мен зерттеу тәсілдемелеріне байланысты түрлі ағымдар мен мектептердің шығуына түрткі болды.

XIX ғасырдың ортасына қарай тарихнама тарихи ойды зерделеуші пән ретінде оқытыла бастады. Осыдан бастап зерттеушілер тарихнаманы қандай да бір мәселеге қатысты еңбектер жиынтығының сараптамасы ретінде қарастыра бастады. XX ғасырдың басынан бастап «тарихнама – тарих ғылымының тарихы» деген түсінік ғылыми айналымға енгізілді. Бұл жағдайларды ескеретін болсақ, әрине тарихи идеяның отандық тарихта әзірге методологиялық тұрғыдан қалыптасып дами қоймағаны қатты соққы емес.

М.Қозыбаевтың, Ж.Абылхожиннің, Т.Омарбековтың, М.Қойгелдиевтің, Х.Әбжановтың, Ә.М.Ауанасованың, З.Дүкенбаеваның т.б. ғалымдардың зерттеу еңбектерін қарастыратын болсақ интеллектуалды тарих бағытын жаңа көзқараспен толықтыра түскенін аңғарамыз. Бұдан отан тарихында тарихи идея, интеллектуалды тарих тақырыптарын жаңа мазмұнда игеруге кең мүмкіндік берілуде екенін көреміз.

Осы орайда интеллигенция арқылы тарихи идеяның тың тақырыптарын ашу, сол сияқты идея арқылы интеллектуалды тарихты жаңаша көзқараспен зерттеу мүмкіншіліктері бар екенін назардан тыс қалдырмау қажет. Бұған қоса айта кететін болсақ, тарихнаманың өзіндік заңдылықтары, методологиясында аса маңызды аспектілері бар. Тарихнамалық заңдылық ол жекелеген тарихшылардың іргелі еңбектері арқылы ғана емес, ғылыми ойдың түрлі кезеңдеріндегі қозғалысын айқындайтын тарихи еңбектерді талдау нәтижесінде орнатылады. Ал осы уақытқа дейін отандық тарихнама саласында жарық көрген еңбектер жеке тарихи оқиғалардың немесе бір мәселенің қоғамдық-саяси даму кезеңіндегі жағдайларына қатысты ғылыми еңбектер жиынтығы ретінде дайындалған деп айтатын болсақ аса қателікке болмас еді.

Қазақ даласындағы ұлттық идеяның тууы мен дамуын кешенді түрде, әрі жан-жақты зерттеу жұмыстары әлі де толыққанды жүзеге асырылды деп айта алмаймыз. Мұнда зерттеушілердің «тарихи әдіснама дүниежүзілік тарихи дамуды тоқталмайтын қозғалыс, өзгеріс, төменнен жоғарыға

көтерілу жолы ретінде қарастырады» [14] деген пікірге қосыламыз. Осы орайда айта кететін жәйт, отандық тарихнама Қазақстан өзінің тәуелсіздігін алғанға дейін Ресей империясының және Кеңес Одағы тарихы тарихнамасының құрамдас бөлігі ретінде қарастырылды. Сөйтіп ұзақ уақыт бойы империялық, кеңестік дәуірлердің тасасында астаса дамып келді, тәуелсіздіктен кейін ғана тікелей әлемдік тарих ғылымының құрамдас бөлігі ретінде қолға алынды.

Қорытынды: Отандық тарих ғылымының қазіргі кезеңдегі жағдайы, зерттеулерге талдау жасаудың деңгейі оның теориялық-методологиялық негіздерін сапалы жетілдіруді талап етеді. Сонымен қатар қазіргі тарихнамалық ахуал тарих ғылымында орын алған түрлі бағыттармен айқындалатыны да анық. Әрине, ел басынан өткізген саясат пен экономикадағы, мәдениет пен қоғамдағы модернизациялық үрдістер тарихты сипаттаудың тілі мен теориялық тәсілдеріне, тарихи ойдың дамуына өзіндік әсер тигізеді. Сондықтан мақалада қарастырып отырған тақырып қазіргі Қазақстан тарихындағы ең өзекті мәселелердің бірі – ұлттық идеяны ғылыми зерделеуде нақты бағыт беріп, методологиялық тұрғыдан қалыптасып дамуына үлес қосады.

Әдебиеттер тізімі

1. История исторического знания: пособие для вузов / А. П. Репина, В. В. Зверева, М. Ю. Парамонова. – 2-е изд., стереотип. – М.: Дрофа, 2006. – 288 с.
2. Коллингвуд Р.Дж. Идея истории Автобиография/ Пер. и комм. Асеева. Статья М. А. Кисселя. – М.: Издательство Наука, 1980. – 482 с.
3. Кроче Б. Теория и история историографии / Пер. с ит. И. М. Заславской. Послесл. Т. В. Павловой. Науч. редактирование М. Л. Андреева. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1998. – 192 с.
4. Алаш Ордадан Тәуелсіз Қазақстанға дейін: идеялар бірізділігі [Электрон.ресурс]. – 2013. – URL: <http://edu.e-history.kz/kz/contents/view/1566> (дата обращения: 07.11.2017)
5. Тұрсұн Х.М. Түркістан ұлттық элитасының қалыптасуы мен қызметінің тарихы (1900-1924 жж.). Отан тарихы, тарих ғыл. докторы ғыл. дәрежесін алу үшін дайындалған дисс. авторефераты. – Алматы, 2007. – 48 б.
6. Қазақ тарихы және теория-методология мәселесі [Электрон.ресурс]. – URL: <http://e-history.kz/kz/contents/view/1155> (дата обращения: 07.11.2017)
7. Biris I. The history of thinkers or the history of ideas? // Procedia - Social and Behavioral Sciences. – 2013. – Vol. 71. P. 28-35.
8. Лавджой А.О. Великая цепь бытия [Электрон.ресурс]. – URL: <http://www.psylib.org.ua/books/lovejoy/txt01.htm> (дата обращения: 07.11.2017)
9. Хлуднева С.В. Концепция истории идей А.О.Лавджоя. Автореферат дис...канд.филос.наук. – М., 2005. – 30 с.
10. Левитский А.В. История идей как методология изучения христологических споров в Византии эпохи поздней античности // Научные Ведомости. – 2012. – № 1 (120). – Выпуск 21. – С. 91-95.
11. Коллинз Р. Социология философий Глобальная теория интеллектуального изменения / Пер. Н. С. Розова. – Новосибирск: Сибирский хронограф, 2002. – 1284 с.
12. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка/ Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2000. – 296 с.
13. Х.М.Әбжанов. Тәуелсіз Қазақстан: тарихы және зерттеу методологиясы URL: library.wksu.kz/index.php?option=com...task. (07.11.2017)
14. «Ұлттық тарихты зерттеу методологиясы мен ғылыми ұстанымын жаңғырту жолдары» URL: // <http://akikat.kazgazeta.kz/?p=2595> (07.11.2017)

Г.И. Кушенова

Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

Историческая идея как историографическое направление

Аннотация. «История идеи» которая бурно обсуждалась в американских научных кругах еще в первой половине XX века, является одной из новых и актуальных тем в современной Казахстанской историографии «История идеи» создает общую картину исследовательской темы на основе его составляющих элементов. Она проникает в системы идеи, делит их на исходные элементы, на то, что может быть названо элементарными идеями, идеями-единицами (unit-ideas), группирует его и устанавливает новые связи, рассматривая предметы под своим особенным углом зрения.

Значимость «истории идеи» это постоянная связь между конкретной идеей и комплексом идей, включая условия ее распространения, пространственное и временное распределение, а также ее принятие и отрицание в различных культурных средах. Это наука, которая исследует формирование и сохранение человеческих идей в историческом процессе.

Ключевые слова. История идеи, историография, история Казахстана

G. Kushenova

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

Historical idea as a historiographical direction

Abstract. «History of Ideas», which was debated in the American scientific circles in the first half of the XXth century, is one of the new and relevant topics in the modern historiography of Kazakhstan.

«History of Ideas» creates an overall picture of the research topic on the basis of its constituent elements. It penetrates into the systems of the idea, divides them into original elements, into what can be called elementary ideas, unit-ideas, groups it and establishes new connections, viewing objects under its own particular angle.

The significance of the “history of the ideas” is the constant connection between a specific idea and a set of ideas, including the conditions for its dissemination, spatial and temporal distribution, as well as its acceptance and denial in various cultural environments. It is a science that explores the formation and preservation of human ideas in the historical process.

Keywords. History of Ideas, historiography, history of Kazakhstan

References

1. L.P.Repina, V.V.Zvereva, M.Yu.Paramonova. Istorija istoricheskogo znaniya: posobie dlia vuzov [History of historical knowledge: a handbook for universities] (Drofa, Moscow 2006).
2. Kollingbud R.Dj. Idea istorii Avtobiografia [The idea of history/ Autobiography] (Izdatelstvo Nauka, Moscow, 1980).
3. Kroche B. Teoria I istoria istoriografii [Theory and History of Historiography] (Shkola «Iaziki russkoi kulturi», Moscow, 1998).
4. Alash Ordadan Tauelsiz Kazakhstanga dein: idealar birizdiligi [From Alash Orda to Independent Kazakhstan: the sequence of ideas] Available at: <http://edu.e-history.kz/kz/contents/view/1566> (accessed 07.11.2017).
5. Tursun H.M. Turkestan ulttik elitasinin kaliptasui men kizmetinin tarihi (1900-1924 jj.) PhD diss. [History of formation and activity of national elite of Turkestan] PhD thesis. (Almaty, 2007). – 48 p.
6. Kazak tarihi jane teoria-metodologia maselesi [History of Kazakh and theoretical methodological problems] Available at: <http://e-history.kz/kz/contents/view/1155> (accessed 07.11.2017).
7. Biris I. The history of thinkers or the history of ideas? // Procedia - Social and Behavioral Sciences. Vol. **71** (2013) P. 28-35.
8. Lovejoy A.O. Velikaya tsep bitia [Great chain of being] Available at: <http://www.psylib.org.ua/books/lovejoy/txt01.htm> (accessed 07.11.2017).
9. Hludneva S.V. Kontseptsia istorii idei A.O.Lavdjoya. PhD diss. [The concept of stories of the idea of Lavjoy] PhD thesis. (Moscow, 2005). – 30 p.
10. Levitskii A.V. Istorija idei kak metodologia izuchenia hristologicheskikh sporov v Vizantii epohi pozdnei antichnosti [The history of ideas as a methodology for studying Christological disputes in the Byzantine era of late antiquity] // Nauchnie Vedomosti [Scientific Bulletins] **21** (№ 1 (120). –S. 91-95) (2012).
11. Kollinz P. Sotsiologia filisofii Globalnaia teoria intellektualnogo izmenenia [Sociology of Philosophies The Global Theory of Intellectual Change] (Sibirskii hronograf, Novosibirsk, 2002).
12. Tosh D. Stremlenie k istine kak ovladet masterstvom istorika [How to master the skill of a historian] (Izdatelstvo «Ves mir», Moscow, 2000).
13. H.M.Abzhanov. Tauelsiz Kazakhstan: tarihi jane zertteu metodologiasii [Independent Kazakhstan: History and Research Methodology] Available at: [// library.wksu.kz/index.php?option=com...task](http://library.wksu.kz/index.php?option=com...task) (accessed 07.11.2017).
14. «Ulttik tarihti zertteu metodologiasii men gilimi ustanimin jangirtu joldari» [«Ways of modernization of scientific methodology and methodology of research of national history»] Available at: <http://akikat.kazgazeta.kz/?p=2595> (accessed 07.11.2017).

«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Тарихи ғылымдар. Философия. Дінтану» сериясы журналында мақала жариялау ережесі

1. **Журнал мақсаты.** Мұқият тексеруден өткен, ғылыми құндылықтары бар тарих, археология, антропология, философия және дінтану салаларының барлық бағыттары бойынша материалдар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және vest_hist@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқасын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет. Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде қабылданады. Сонымен қатар, автор(лар) ілеспе хат ұсынуы керек.

3. **Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.**

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (10 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. **XFTAP** <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылуы керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспесі, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі)

Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, әдіснама, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі

Мәтінде әдебиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін әзірлеу үлгілерін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. *Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет.* Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға

жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) мейлінше үш күн аралығында қайта қарап, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі керек. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайта қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне. Реквизиттер сайтта көрсетілген.

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Historical Sciences. Philosophy. Religion Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works in the direction of history, anthropology, archeology, philosophy, religious studies.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail vest_hist@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained. And you also need to provide the cover letter of the author(s).

Language of publications: *Kazakh, Russian, English.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 10 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

GRNTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, methodology, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see below in the sample of article design).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge). Requisites are posted on the journal's website.

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Исторические науки. Философия. Религиоведение»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ по направлениям история, антропология, археология, философия, религиоведение.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_hist@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский. А также автору(ам) необходимо предоставить сопроводительное письмо.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. Схема построения статьи (*страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: min – Times New Roman, размер (кегель) - 14*):

ГРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, методология, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине*. Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы

В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степен, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге). Реквизиты размещены на сайте журнала.

Мақаланы рәсімдеу үлгісі /Образец оформления статьи /Template

МРНТИ 27.25.19

А.Ж. Жубанышева¹, Н. Темиргалиев², А.Б. Утесов³

¹²Институт теоретической математики и научных вычислений Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

*³Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, Актюбе, Казахстан
(E-mail: ¹axaulezh@mail.ru, ²ntmath10@mail.ru, ³adilzhan_71@mail.ru)*

Численное дифференцирование функций в контексте Компьютерного (вычислительного) поперечника

Аннотация. В рамках компьютерного (вычислительного) поперечника полностью решена задача приближенного дифференцирования функций, принадлежащих классам Соболева по неточной информации, полученной от произвольного конечного множества тригонометрических коэффициентов Фурье-Лебега дифференцируемой функции... [100-200 слов]

Ключевые слова. Приближенное дифференцирование, восстановление по неточной информации, предельная погрешность, компьютерный (вычислительный) поперечник.

Основной текст статьи должен содержать

- введение/постановка задачи,
 - цели/история,
 - методы исследования,
 - методология,
- результаты/обсуждение, заключение/выводы.

Список литературы

1. Темиргалиев Н. Компьютерный (вычислительный) поперечник как синтез известного и нового в численном анализе// Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева -2014. –Т. 4. № 101. – С. 16–33.
2. Локуциевский О.М., Гавриков М.Б. Начала численного анализа. -М.: ТОО «Янус», 1995. -581 с.
3. Жубанышева А.Ж., Абикиенова Ш. О нормах производных функций с нулевыми значениями заданного набора линейных функционалов и их применения к поперечниковым задачам// Функциональные пространства и теория приближения функций: Тезисы докладов Международной конференции, посвященная 110-летию со дня рождения академика С.М. Никольского, Москва, Россия, 2015. – Москва, 2015. -С.141-142

А.Ж. Жұбанышева, Н. Теміргалиев, А.Б. Утесов

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің теориялық математика және ғылыми есептеулер институты, Астана, Қазақстан

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде функцияларды сандық дифференциалдау

Аннотация. Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде Соболев класында жататын функцияларды олардың тригонометриялық Фурье-Лебега коэффициенттерінің ақырлы жиынынан алынған дәл емес ақпарат арқылы жуықтау есебі толығымен шешілді... [100-200 сөз]

Түйін сөздер. Жуықтап дифференциалдау, дәл емес ақпарат бойынша жуықтау, шектік қателік, Компьютерлік (есептеуіш) диаметр.

A.Zh. Zhubanysheva, N. Temirgaliyev, A.B. Utesov

Institute of theoretical mathematics and scientific computations of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

K.Zhubanov Aktobe Regional State University, Aktobe, Kazakhstan

Numerical differentiation of functions in the context of Computational (numerical) diameter

Abstract. The computational (numerical) diameter is used to completely solve the problem of approximate differentiation of a function given inexact information in the form of an arbitrary finite set of trigonometric Fourier coefficients... [100-200 words]

Key words. Approximate differentiation, recovery from inexact information, limiting error, computational (numerical) diameter, massive limiting error.

References

1. Temirgaliyev N. Komp'yuternyj (vychislitel'nyj) poperechnik kak sintez izvestnogo i novogo v chislenom analize [Computational (numerical) diameter as a synthesis of the known and the new in numerical analysis], Vestnik Evrazijskogo nacional'nogo universiteta imeni L.N. Gumileva [Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University], 4(101), 16–33 (2014). [in Russian]
2. Lokucievskij O.M., Gavrikov M.B. Nachala chislennogo analiza [Elements of numerical analysis] (Yanus, Moscow, 1995).
3. Zhubanysheva A.Zh., Abikenova Sh.K. O normah proizvodnyh funkcij s nulevymi znachenijami zadanogo nabora linejnyh funkcionalov i ih primenenija k poperechnikovym zadacham [About the norms of the derivatives of functions with zero values of a given set of linear functionals and their application to the width problems]. Tezisy dokladov Mezhdunarodnoj konferencii, posvjashhennaja 110-letiju so dnja rozhdenija akademika S.M.Nikol'skogo «Funkcional'nye prostranstva i teorija priblizhenija funkcij» [International conference on Function Spaces and Approximation Theory dedicated to the 110th anniversary of S. M. Nikol'skii]. Moscow, 2015, pp. 141-142.

Сведения об авторах:

На каз.:

Жұбанышева А.Ж. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының аға ғылыми қызметкері, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709500 (внут. 33-410). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темірғалиев Н. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының директоры, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут.

33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - физика-математика ғылымдарының кандидаты, Математика кафедрасының доценті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, А.Молдағұлов даңғ. 34, Ақтөбе, Қазақстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На рус.:

Жубанышева А.Ж. – Старший научный сотрудник Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.:

+7 (7172)709-500 (внут. 31-410). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темиргалиев Н. – Директор Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут.

31-411). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - кандидат физико-математических наук, доцент кафедры Математики, Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, пр. А.Молдагуловой 34, Актөбе, Казахстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На англ.:

Zhubanysheva A.Zh. – Senior researcher of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (31-410). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Temirgaliyev N. – Head of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N.

Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Utesov A.B. - candidate of physical and mathematical sciences, Associate Professor of the Department of Mathematics, K.Zhubanov Aktobe Regional State University, A. Moldagulova Prospect, 34, Aktobe, Kazakhstan. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.